

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 Stockholm**Yttrande över Mediegrundlagskommitténs betänkande Ändrade
mediegrundlagar (SOU 2016:58)**

(Ju2016/06394/L6)

Riksdagens ombudsmän har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ovan nämnt betänkande. Jag får därför föra fram följande:

Översyn av språk och struktur i TF och YGL

Regleringen i TF och YGL är svårgenomtränglig. Det är inte minst ett resultat av att grundlagsskyddet är avhängigt av vilken teknik som används, vilket har lett till ett flertal ändringar som föranletts av den tekniska utvecklingen. Det är ytterst en demokratifråga att det ska vara möjligt för medborgarna att utan orimliga insatser förstå innebörden av de regler som deras valda ombud beslutar genom grundlagarna. Därför är det värdefullt att kommittén har fått i uppdrag att göra en språklig och strukturell översyn av TF och YGL. Enligt min mening har kommittén gjort ett gott arbete och gjort TF och YGL betydligt lättare att förstå än vad de är idag.

Ett och annat fel har dock insmugit sig. Vid min genomgång av förslaget till ny lydelse av TF har jag uppmärksammat följande.

- a) Rubriken "Behörighetskrav" före 5 kap. 2 § bör enligt min mening placeras före 5 kap. 3 §.
- b) Hänvisningen i 5 kap. 13 § andra punkten till 3 § är korrekt i lagförslaget men inte i kommentaren till lagförslaget (se s. 663, där anges i stället 2 §).
- c) Hänvisningen i 7 kap. 23 § till 22 § andra stycket bör i stället avse 22 § första stycket.

En noggrann genomgång av lagförslagen krävs under den fortsatta beredningen. Det hindrar inte att jag i allt väsentligt tillstyrker att de båda grundlagarna moderniseras i enlighet med vad kommittén föreslår.

En översyn av databasregeln

Jag har inga erinringar mot kommitténs överväganden i kapitlen 8 och 9 samt avsnitt 10.2.2. och 10.2.3.

I avsnitt 10.2.4. redovisas att det finns ett uppdelat ansvar för innehåll som finns både i form av en tryckt bok och som print on demand, en e-bok eller en ljudbok. I dessa fall ansvarar författaren för innehållet i den tryckta boken enligt 8 kap. 5 § TF medan en av t.ex. bokförlaget utsedd utgivare enligt 6 kap. 1 § första stycket YGL svarar för innehållet i boken när den distribueras som print on demand, en e-bok eller en ljudbok. Av betänkandet framgår att detta ses som ett problem i bokbranschen. Kommittén har i avsnitt 10.2.4. lämnat ett förslag till tillägg till den nuvarande s.k. bilageregeln i 1 kap. 7 § andra stycket TF. Förslaget innebär att bilageregeln görs tillämplig även när en tryckt bok tillhandhålls i form av print on demand, en e-bok eller en ljudbok i en databas som omfattas av YGL. På det sättet hålls ansvaret samlat hos författaren enligt huvudregeln i 8 kap. 5 § TF vilket måste anses vara en förbättring. Jag tillstyrker förslaget liksom förslagen om preskription och borttagande i avsnitt 10.2.5.

Jag har inga erinringar mot kommitténs överväganden i avsnitten 11.2.1. och 11.2.2. Det förefaller välbetänkt att genom den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 4 § andra stycket andra meningen YGL klargöra att grundlagsskydd under alla förhållanden gäller för sådana delar av databasen där det framstår som klart att informationen härrör från den som driver verksamheten.

Jag delar kommitténs uppfattning i avsnitt 11.2.3. att det inte finns några sakliga skäl för att grundlagsskyddet för externt material skulle vara olika för databaser med och utan utgivningsbevis och tillstyrker att saken klargörs i lagen.

Jag har inga erinringar mot kommitténs överväganden i avsnitt 12.5.

Den straffrättsliga preskriptionstiden för information ur grundlagsskyddade databaser beräknas enligt nuvarande 7 kap. 1 § andra stycket YGL (blivande 7 kap. 3 § YGL) från den tidpunkt då den aktuella informationen inte längre tillhandahålls. Det innebär att utgivaren under straffansvar även kan komma att ansvara för material som har lagts ut på en webbplats utan att han eller hon har fattat beslut om eller haft möjlighet att fatta beslut om publiceringen. Kommittén föreslår att regeln om preskriptionstid ska behållas men att det ska införas en möjlighet till ansvarsbegränsning för utgivaren när det gäller material som började tillhandahållas ur databasen tidigare än för ett år sedan. Det förslaget, tillsammans med förslagen i avsnitt 13.5.3. och 13.5.4., innefattar enligt min mening en lämplig avvägning mellan yttrandefrihetens krav och hänsynen till dem som kan komma att utsättas för yttrandefrihetsbrott. Jag tillstyrker alltså förslagen i avsnitt 13.5.

Systemet med frivilligt grundlagsskydd i 1 kap. 9 § YGL innebär att det finns grundlagsskydd som omfattar rena personregister som tillhandahålls i strid med regleringen i personuppgiftslagen och den framtida regleringen i EU:s dataskyddsförordning. Jag tillstyrker kommitténs förslag i avsnitt 14.2.2. om undantagsbestämmelser i TF och YGL.

Internationellt rättsligt samarbete

Som kommittén påpekar i avsnitt 15.2.1. är det normalt till gagn för Sverige och svenska intressen att kunna vara en aktiv och pålitlig partner i samarbete angående internationellt rättsligt bistånd. Jag delar bedömningen att det bör införas en uttrycklig möjlighet att lämna sådant bistånd på TF:s och YGL:s områden. Utredningens förslag till reglering innebär tillsammans med uttalandena i avsnitt 15.2.2. en lösning som beaktar vikten av att värna svenska rättsprinciper på området. Jag tillstyrker förslagen i avsnitt 15.2 .

Andra yttrandefrihetsrättsliga frågor

I avsnitt 16.2.1. föreslår kommittén att det i TF och YGL ska införas bestämmelser som gör det möjligt att i lag uppställa krav på att införa och på visst sätt utforma varningstext, innehållsdeklaration eller annan liknande produktinformation. Den nya bestämmelsen har införts i 1 kap. 12 § första stycket TF, som det hänvisas till i 1 kap. 18 § YGL. Jag tillstyrker förslaget.

I avsnitt 16.2.2. lämnar kommittén ett förslag till lagtext för det fall lagstiftaren vill införa en bestämmelse om neutrala tobaksförpackningar. Jag har inga erinringar mot förslaget.

Jag har inga erinringar mot förslagen i kapitel 17.

Lars Lindström